

IDEME DO ŠKOLY

Dieťa považujeme za pripravené na vstup do školy, keď má takú úroveň telesného, rozumového, citového a sociálneho vývinu, ktorá mu umožní bez problémov splňať požiadavky školy. Vstupom dieťaťa do školy sa jeho život radikálne zmení a to najmä v prípade, ak predtým nenavštevovalo predškolské zariadenie (škôlku). Obdobie bezstarostných hier sa preň skončí a na rad prichádzajú prvé vážne povinnosti. Rodičia, ktorí chcú vedieť, či ich dieťa je zrelé a dobre pripravené na vstup do školy, môžu požiadať o posúdenie pripravenosti ich dieťaťa na vstup do školy odborníkov z poradenských zariadení (Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva, Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie).

K zápisom do prvých tried sa musia dostaviť všetky deti, ktoré k 31.8. dosiahnu 6-tich rokov veku. Základným, ale nie najdôležitejším predpokladom pre vstup dieťaťa do školy je teda jeho vek.

V zmysle zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov je povinná desaťročná a trvá do konca školského roka, v ktorom dieťa dovŕši 16 rokov veku. Zákon tiež hovorí o tom, že nie je možné nikoho oslobodiť od plnenia povinnej školskej dochádzky. Možno je len oslobodiť dieťa od povinnosti dochádzať do školy. To znamená, že dieťa je žiakom školy, ale školu navštevuje individuálne.

Dieťa má byť na takej úrovni telesného a psychického vývinu, aby sa bez problémov adaptovalo na prácu v škole. Budúci žiak má ovládať určitý okruh vedomostí, konkrétnych predstáv a niektorých pojmov. Dôležité sú aj predpoklady k nadväzovaniu vzájomných vzťahov s inými deťmi, k spoločnej práci a hre, k vzájomnej pomoci. Dieťa má byť schopné zvládnuť a osvojiť si program Učebných osnov 1. ročníka ZŠ.

Kedy je dieťa pripravené na školu?

Spoločenské predpoklady

- dieťa je obľúbené a prijímané ostatnými deťmi v kolektíve
- dieťa je spokojné, keď sa hrá v skupinke kamarátov
- dieťa nemá agresívne či trpitel'ské postoje, keď sa stretáva s ťažkosťami
- dieťa má schopnosť podeliť sa s ostatnými
- dieťa je ochotné doma pomáhať a plniť jednoduché úlohy
- ak sa dieťaťu ponúkne nová činnosť, je ochotné pridať sa
- ak dieťaťa dostane pokyny, je pripravené akceptovať ich

Telesné predpoklady

- dieťa si vie zapnúť zips, gombičky, zašnurovať topánky
- dieťa má motoriku prstíkov už dostatočnú - vie strihať nožničkami, šiť tupou ihlou s niťou, navliekať korálky, ... ovláda činnosti, pri ktorých je nutná manuálna zručnosť
- dieťa vie chytiť a hodiť loptu
- dieťa si vie udržať rovnováhu pri chodení po múre, obrubníku,
- dieťa rado a správne poskakuje, vie skákať na jednej nohe
- dieťa dosiahne ponad hlavu ľavou rukou pravé ucho a naopak
- dieťa nie je bezdôvodne apatické a nepokojné

Psychické predpoklady

- dieťa rado porozpráva svoje zážitky, skúsenosti, nedávne udalosti - vie hovoriť rozumne a s plynulosťou reči i významu
- dieťa rado počúva rozprávania a je schopné počúvať bez prejavu nepokoja
- dieťa rozoznáva farby a vie ich pomenovať
- dieťa vie svoje meno, adresu, prípadne telefónne číslo domov
- dieťa má dobrú výslovnosť a plynulo tvorí vety
- dieťa vie naspamäť niekoľko detských riekaničiek a piesní
- dieťa rado spieva, hoci aj falošne
- dieťa túži čítať, zaujíma sa o všetko, čo sa dá čítať, listovať; zaujíma sa o obrázkové seriály, vie ich podľa obrázkov rozprávať, vymýšľať si
- dieťa sa rado zapojí do hry iných a pokojne prijme inštrukcie o hre a dodržiava ich

Čo by mal vedieť predškolač:

V oblasti hrubej motoriky by mal mať osvojené základné pohybové znalosti, ako napr. prekonanie určitej vzdialenosti, preskok cez prekážku, udržanie rovnováhy, skákanie na jednej nohe, hádzanie loptou, jednoduchý rytmický pohyb (aj s riekankami, pesničkami) a pod.

V oblasti jemnej motoriky by mal vedieť trhať a strihať papier, lepiť, modelovať, navliekať korálky na šnúрку. Do týchto činností sa zapájajú dlane a prsty, čo je dôležité pre písanie.

Oblasť jemnej motoriky je u dieťaťa rozvíjaná dennými činnosťami, ako je osobná hygiena (umývanie, čistenie zubov, česanie, obliekanie) a hra (stavanie z kociek, obliekanie bábik, hra s formičkami na piesku).

V oblasti grafomotoriky by mal v tomto veku vedieť nakresliť a rozoznať čiaru, kruh, horný a dolný oblúček, vlnovku, štvorec, obdĺžnik a trojuholník.

Pre správny rozvoj grafomotoriky je dôležité, aby mali deti uvoľnené veľké kĺby ruky (rameno, lakeť a zápästie). Tie sa uvoľňujú krúživými pohybmi vo vzduchu, na veľkej ploche výkresu... Pre písanie je tiež dôležité, aby ruka, ktorou dieťa bude písať, bola dostatočne uvoľnená a pripravená. Aby prváka nebolela ruka pri písaní, musí správne držať pero. Musí vedieť urobiť pohyb, akoby chcel soliť tromi prstami. Dôležitú úlohu pri rozvoji grafomotoriky a písaní zohráva aj správne sedenie pri stole.

V oblasti zrakovej percepcie by mal mať rozvinuté zrakové vnímanie, kde sa stretávame s pojmami ako zrková pamäť, zrková analýza a syntéza.

Zrková pamäť predstavuje vlastnosti dieťaťa uchovávať zrkové podnety. Je to uchovávanie a rozpoznávanie konkrétnych predmetov a ich obrázky (pexeso, čo sa zmenilo na obrázku, dokresli, čo chýba a pod.).

Zrková analýza a syntéza - dieťa by malo vedieť rozpoznávať predmety a obrázky ako celok, zároveň ich rozložiť na časti (rozložený obrázok, puzzle).

V oblasti sluchovej percepcie by mal vedieť rozlišovať slová vo vete. Slová a slabiky sa učí vytlieskavať alebo vyťukávať, určovať ich počet a následnosť. Vníma jednotlivé hlásky v slovách – prvé a posledné hlásky v slovách. Najťažšie je zvládnuť hlásky uprostred slova. Určovanie pozície hlásky v slovách je dôležitým predpokladom pre zvládnutie čítania a písania. Až po šiestom roku dochádza k diferenciacii tvrdej a mäkkej slabiky, rozlišovaniu a vnímaniu dĺžky slabík (pila –píla).

Oblasť predčíselných predstáv je oblasť, ktorou sa dieťa pripravuje na zvládnutie matematiky v škole. Na túto oblasť sa dieťa pripravuje celé predškolské obdobie. Musí mať zvládnuté zrakové a sluchové vnímanie, priestorovú orientáciu, pamäť, verbálne – slovné označenie, grafické – písomné schopnosti. Pred nástupom do školy musí mať dieťa zvládnuté počítanie prvkov jednej množiny (nesmie vynechať ani jeden prvok, dvakrát počítať). Počítanie do 10, nesmie vynechávať číslice. Dieťa by malo vedieť, že poradie prvkov nemení konečný počet prvkov v skupine. Pre pochopenie počtu je nevyhnutné porozumieť základným pojmom pre označenie kvality: málo - veľa, viac – menej. V predškolskom období deti posudzujú rozdiely v počte na základe vizuálneho odhadu.

V oblasti reči a vyjadrovacích schopností by dieťa v dobe nástupu do školy malo vedieť približne 2 500 slov. Má tiež vedieť a povedať, ako sa volá, koľko má rokov, kde býva, nemýliť si slová včera, dnes, zajtra. Je schopné zreprodukovať jednoduchú rozprávku. Veľmi dôležitá je tiež správna výslovnosť u dieťaťa. Chyba reči často ovplyvňuje úroveň diktátov, opisov a čítania. V prípade akejkoľvek logopedickej chyby je vhodná logopedická korekcia ešte pred nástupom do školy.

V oblasti pozornosti sa ustáľuje dĺžka trvania koncentrácie a predlžuje sa približne na 15 -20 minút.

V oblasti sociálnej a pracovnej zrelosti je dôležité, aby dieťa zvládlo v tomto období odpútanie sa od rodičov. Tiež je dôležité, aby zvládalo čiastočne svoje city a emócie bez kriku a plaču, vedelo dodržiavať určité pravidlá spoločenského správania (pozdrav, vykanie, ďakovanie a pod.). Nesmieme zabudnúť na samostatnosť v sebaobslužbe a na osvojené hygienické návyky (samé sa obuje, oblečie, zapne si gombíky, zaviaže si šnúrky, je s príborom, udržuje si poriadok vo svojich veciach a pod.).

V oblasti kresby by malo dieťa vedieť nakresliť postavu človeka so všetkými základnými znakmi ľudskej postavy. Dieťa by tiež malo vedieť obkresľovať predlohy a kresliť tvary podľa pamäti (zobrazuje svoje predstavy a zážitky). Detská kresba umožňuje zachytiť celý proces vývinového zdokonaľovania sa dieťaťa. Je náročná z hľadiska pozornosti a pamäťových schopností. Z jemnomotorických pohybov a koordinácie rúk s pohybmi očí sa dá predpovedať úspešnosť a radosť pri náuke písania.

Ako by sa mal budúci prvák správať:

- vydrží pri činnosti 15-20 minút,
- začatú hru, alebo prácu dokončí, nezačína stále niečo nové bez ukončenia, neodbieha od práce,
- na nové osoby a prostredie si zvyká bez väčších problémov (neplače, neskrýva sa za rodičov, neuteká),
- nie je agresívny, spory zvláda medzi kamarátmi bez bitky, hádky, či vzdorovitosti
- v správaní by nemali byť prítomné zlozvyky – cmúľanie prstov, žmurkanie, pomočovanie sa a pod.

Dôležité je, aby do školy nastúpilo dieťa už s osvojenými základnými hygienickými návykmi, ako používať WC a že po každom jeho použití si musí umyť ruky. Pri obedovaní by mal ovládať použitie príboru a jesť samostatne.

Je samozrejme možné, že vaše dieťa splňa všetky podmienky a požiadavky na vstup do školy. Ak máte pochybnosti o tom, či je vaše dieťa dostatočne pripravené, navštívte poradenské zariadenie, ktorým je centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie alebo centrum špeciálno-pedagogického poradenstva, kde psychológ a špeciálny pedagóg dokáže presnejšie zistiť úroveň školskej pripravenosti dieťaťa a poradí vám ako ďalej.

Pokiaľ má vaše dieťa problémy a zaostáva vo viacerých oblastiach, zvládnutie nárokov základnej školy mu môže spôsobiť výrazné problémy. Riaditeľ školy môže v zmysle zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov na žiadosť rodičov odložiť začiatok plnenia povinnej školskej dochádzky o jeden školský rok. O odklad povinnej školskej dochádzky požiada rodič. K žiadosti je potrebné priložiť aj odporúčenie všeobecného lekára pre deti a dorast a odporúčenie príslušného poradenského zariadenia (centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie alebo centra špeciálno-pedagogického poradenstva). Riaditeľ školy môže rozhodnúť o odklade začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky alebo o zaradení dieťaťa do nultého ročníka aj na návrh materskej školy, ktorú dieťa navštevuje a to s informovaným súhlasom rodiča a na základe odporúčania poradenského zariadenia. Rodič má tiež právo rozhodnúť o tom, či jeho dieťa, ktoré má odloženú školskú dochádzku bude navštevovať materskú školu alebo nultý ročník.

„Všetko, čo v živote potrebujeme vedieť, sme sa vraj naučili v materskej škole. Pozdraviť sa, umyť sa, jesť, piť, byť slušnými a tolerantnými voči iným... Na dobrých základoch sa stavia omnoho jednoduchšie. Venujte preto svojim deťom čas a energiu ešte pred nástupom na základnú školu, aby ste sa neskôr nemuseli vracat' opäť k budovaniu silnejších základov“.